

ผุดศูนย์อนุรักษ์ 'ควายไทย' คืบต่องทุ่งเวียงหนองหล่ม

รายงาน

พื้นที่ชุ่มน้ำเวียงหนองหล่มมีอาณาเขตติดต่อบริเวณ 3 ตำบล ที่มีพื้นที่เชื่อมต่อ 2 อำเภอ ได้แก่ ต.ท่าข้าวเปลือก และ ต.จันทวี อ.แม่จัน และ ต.โยนก อ.เชียงแสน จ.เชียงราย มีระบบนิเวศและธรรมชาติอย่างอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งอาหารทางธรรมชาติของชาวบ้าน มีเนื้อที่ประมาณ 15,000 ไร่ นอกจากนี้พื้นที่ชุ่มน้ำเวียงหนองหล่ม ยังเป็นพื้นที่ที่มีตำนาน ชาวบ้านเล่าขานกันสืบต่อมาเป็นเวลาช้านาน เกี่ยวกับเรื่องนครโบราณที่ล่มสลายลงไปจมอยู่ใต้น้ำ ทั้งยังมีข้อมูลทางประวัติศาสตร์ว่าเคยเป็นที่ตั้งของอาณาจักรโยนกขนาดพื้นที่อายุกว่า 1,000 ปี ที่ล่มสลายไป ซึ่งที่ผ่านมามีการพบซากปรักหักพังและโบราณวัตถุหลายอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความรุ่งเรือง

ในอดีตจำนวนมาก

ปัจจุบันชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์เพราะเป็นแหล่งน้ำสาธารณะที่ใช้ในการเกษตร และยังเป็นแหล่งอาหารทางธรรมชาติที่สมบูรณ์ และไม่ต้องซื้อหาใดๆ โดยการหาปลาหรือจับสัตว์น้ำต่างๆ มาเป็นอาหาร ที่สำคัญพื้นที่เวียงหนองหล่มแห่งนี้ ในอดีตยังเป็นพื้นที่ที่ใช้ในการเลี้ยงกระบือ (ควาย) เป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้คนในสมัยนั้นต่างเลี้ยงไว้เพื่อการใช้งานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น การใช้ควายในการไถนา การเทียมเกวียนขนส่งพืชผลทางการเกษตร แต่เนื่องจากเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้หันไปใช้เครื่องจักรกลการเกษตรแทน ที่สำคัญพื้นที่ที่เคยใช้เลี้ยงควายในอดีตก็ถูกนำไปเป็นพื้นที่ในการทำนา

ดังนั้น นายสมศักดิ์ คณาคำ นายอำเภอแม่จัน จ.เชียงราย เป็นประธานในพิธีเปิดศูนย์อนุรักษ์ควายไทยเวียงหนองหล่มบ้านแม่ลัว หมู่ 1 ต.ท่าข้าวเปลือก อ.แม่จัน โดยมีผู้ใหญ่บ้านแม่ลัว และผู้บริหารเทศบาล ต.ท่าข้าวเปลือก ตลอดจนชาวบ้านในพื้นที่เข้าร่วมเป็นจำนวนมาก โดยในพิธีมีการนำกระบือจำนวน 4

ตัว มาประกอบพิธีส่งขวัญตามประเพณีพื้นบ้านล้านนา เนื่องจากกระบือทั้งหมดเป็นกระบือที่ผู้ใจบุญได้ซื้อได้ชีวิตมาโดยโครงการโงงวิว พลาซ่า อ.เชียงใหม่ ได้นำมาเลี้ยงเมื่อ 2 ปีก่อน ซึ่งเป็นกระบือเผือกและกระบือดำเพศผู้ ที่ทางโครงการได้ได้ชีวิตมาพร้อมกันมูลค่า 65,000 บาท และทางโครงการยังได้มอบให้กับศูนย์พร้อมเงินบริจาคอีกจำนวน 36,000 บาท จึงได้นำมาซื้อกระบือเพศเมีย 2 ตัว ให้มาเป็นคู่ขยายพันธุ์ และตั้งเป็นกองทุนเพื่อให้ผู้ใจบุญร่วมสมทบทุน

นายสมศักดิ์กล่าวว่า ทางอำเภอมีนโยบายในการส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรมและส่งเสริมอาชีพของประชาชนด้านการเลี้ยงโคขุนและกระบืออยู่แล้ว ดังนั้นจึงสนับสนุนชาวบ้านแม่ล้อย่างเต็มที่โดยเฉพาะพื้นที่เวียงหนองล่องแห่งนี้เป็นที่ที่เป็นเอกลักษณ์ โดยเมื่อราว 20-30 ปีก่อนพบว่ากระบือถูกเลี้ยงอยู่บริเวณดังกล่าวรวม 7,000 ตัว แต่ปัจจุบันพบว่าลดลงมากจนเหลือราว 1,000 ตัวเท่านั้น ดังนั้น การพัฒนาพื้นที่จึงจะมีการร่วมกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในการพัฒนาการปลูกหญ้าให้เป็นอาหารกระบือและดูแลสุขภาพ ที่ผ่านมายังประสานกับ พระมหาวิมลชัย วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี) พระนักเทศน์จากวัดป่าวิมุตตยาลัย จ.เชียงราย ให้

ร่วมกันพัฒนาเพื่อให้พื้นที่แห่งนี้มีการพัฒนาด้านการเกษตรและกระบือให้ได้มากที่สุดต่อไป

นายสวิง จันทาทูน ผู้ใหญ่บ้านแม่ล้อย หมู่ 1 ต.ท่าข้าวเปลือก กล่าวว่า ในอดีตเวียงหนองล่องเป็นสถานที่ที่ชาวบ้านใช้เลี้ยงควาย เพราะเป็นที่ลุ่มที่มีหนองน้ำและป่าพงหนาแน่น ปัจจุบันชาวบ้านได้นำพื้นที่ประมาณ 121 ไร่ มาพัฒนา โดยกันเอาไว้จำนวน 12 ไร่ เป็นศูนย์อนุรักษ์ควายไทย เพื่อเป็นสถานที่เลี้ยงควาย โดยให้ชาวบ้านเลี้ยงร่วมกันและแบ่งปันประโยชน์จากลูกควายที่จะได้ รวมถึงแรงงานสำหรับทำนา ส่วนทางศูนย์จะช่วยในการฝึกให้เชื่อง สามารถไถนา จูงล้อเทียมเกวียน ฝึกทำตามคำสั่งได้ โดยจะเริ่มต้นจากควาย ที่มีผู้บริจาคจำนวน 4 ตัวนี้ก่อน จากนั้นจะรับบริจาคควายที่มีผู้ได้ถอนชีวิตจากโรงฆ่าสัตว์มารับเลี้ยงไว้ตามที่ได้ชีวิตต้องการ โดยจะไม่มีภาระเช่นฆ่าอย่างเด็ดขาด

หากท่านใดประสงค์จะนำกระบือที่ไถ่ถอนชีวิตมาบริจาคทางศูนย์ก็มีความยินดีจะรับเลี้ยงเอาไว้ โดยสามารถแจ้งมาได้ทั้งอำเภอหรือหมู่บ้านโดยตรงได้

เหรียญชัย จันทร์สุภาเสณ